

EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS
COUR EUROPÉENNE DES DROITS DE L'HOMME

*Traducere neoficială a variantei engleze a hotărârii,
efectuată de organizația obștească „Juriștii pentru drepturile omului”*

SECȚIA A TREIA

CAUZA AGURDINO S.R.L. c. MOLDOVEI

(Cererea nr. 7359/06)

HOTĂRÂRE

STRASBOURG

27 septembrie 2011

Această hotărâre va deveni definitivă în modul stabilit de articolul 44 § 2 al Convenției. Ea poate fi subiect al revizuirii editoriale.

În cauza Agurdino S.R.L. c. Moldovei,

Curtea Europeană a Drepturilor Omului (SECȚIA a Treia), întrunită în cadrul unei Camere compuse din:

Josep Casadevall, Președinte,

Corneliu Bîrsan,

Alvina Gyulumyan,

Ján Šikuta,

Luis López Guerra,

Nona Tsotsoria,

Mihai Poalelungi, judecători,

și Santiago Quesada, Grefier al SECȚIEI,

Deliberând la 6 septembrie 2011 în ședință închisă,

Pronunță următoarea hotărâre, care a fost adoptată la acea dată:

PROCEDURA

1. La originea cauzei se află o cerere (nr. 7359/06) depusă împotriva Republicii Moldova la Curte, în conformitate cu prevederile articolului 34 al Convenției pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale („Convenția”), de către o companie înregistrată în Republica Moldova, Agurdino S.R.L. („compania reclamantă”), la 16 februarie 2006.

2. Compania reclamantă a fost reprezentată de către dl V. Nagacevschi și dl I. Chibac, avocați din Chișinău. Guvernul Republicii Moldova („Guvernul”) a fost reprezentat de către Agentul său, dl V. Grosu.

3. Compania reclamantă a pretins, în special, că dreptul său la un proces echitabil și dreptul la protecția proprietății sale au fost încălcate ca urmare a casării ilegale a unei decizii judecătorești irevocabile pronunțate în favoarea sa.

4. La 21 aprilie 2008, Curtea a decis să comunice Guvernului cererea. De asemenea, s-a decis ca fondul cererii să fie examinat concomitent cu admisibilitatea acesteia (articolul 29 § 1 al Convenției).

ÎN FAPT**I. CIRCUMSTANȚELE CAUZEI**

5. Compania reclamantă este specializată în producerea unor produse chimice în Zona Economică Liberă Expo-Business-Chișinău.

6. La 15 octombrie 2011, Inspectoratul Fiscal de Stat („Inspectoratul”) a obligat compania reclamantă să plătească taxa pe valoare adăugată în sumă

de 2,021,312 lei moldovenești (MDL) (aproximativ 126,000 euro (EUR)) și o amendă în sumă de MDL 1,617,079 (aproximativ EUR 101,000) pentru neachitarea taxei pe valoare adăugată menționate mai sus. Compania a contestat aceste sume, invocând că a fost scutită de la plata taxei pe valoare adăugată în conformitate cu legea prin care a fost instituită Zona Economică Liberă Expo-Business-Chișinău (“Legea cu privire la zonele economice libere”). Inspectoratul nu a acceptat argumentele companiei reclamante și interpretarea legii făcută de către aceasta, și compania reclamantă a instituit proceduri judiciare.

7. La 19 iunie 2002, Curtea Supremă de Justiție a pronunțat decizia definitivă pe marginea cauzei în favoarea companiei reclamante. Reclamantul a fost exonerat de la plata sumelor impuse de către Inspectorat.

8. La 20 octombrie 2005, Parlamentul a adoptat o hotărâre de interpretare a Legii cu privire la zonele economice libere (“hotărâre de interpretare”), și a interpretat Legea cu privire la zonele economice libere diferit de compania reclamantă și instanțele judecătorești.

9. La 2 noiembrie 2005, Inspectoratul a depus o cerere de revizuire a deciziei Curții Supreme de Justiție din 19 iunie 2002, în baza noii interpretări a legii de către Parlament.

10. La 14 noiembrie 2005, compania reclamantă a fost informată telefonic de către Cancelaria Curții Supreme de Justiție că ședința de judecată va avea loc la data de 16 noiembrie 2005. Directorul executiv al companiei reclamante a solicitat amânarea ședinței, motivând că nu va putea să participe la aceasta.

11. La 16 noiembrie 2005, Curtea Supremă de Justiție a examinat cererea de revizuire depusă de Inspectorat în absența reprezentantului companiei reclamant, și a admis-o. Curtea a casat decizia anterioară și a pronunțat o decizie nouă în favoarea Inspectoratului.

12. La 30 noiembrie 2006, Curtea Constituțională a declarat neconstituțională hotărârea Parlamentului de interpretare a legii respective. Astfel, la 12 decembrie 2006, compania reclamantă a depus o cerere de revizuire a deciziei Curții Supreme de Justiție din 16 noiembrie 2005. Cu toate acestea, cererea respectivă a fost respinsă la 24 ianuarie 2007

13. Părțile aveau păreri diferite cu privire la faptul dacă decizia din 16 noiembrie 2005 a fost executată. Potrivit companiei reclamante, decizia a fost executată parțial și a fost plătită suma de 42,906 lei moldovenești (MDL). Restul sumei solicitate de către Inspectorat nu putea fi plătit, deoarece compania reclamantă a devenit insolubilă. Guvernul a contestat acest argument, susținând că decizia din 16 noiembrie 2005 nu a fost executată deloc.

II. DREPTUL INTERN RELEVANT

14. Prevederile relevante ale Codului cu privire la procedura civilă, referitoare la revizuirea hotărârilor judecătorești irevocabile, sunt următoarele:

Articolul 449

“Revizuirea se declară în cazul în care:

...

c) după emiterea hotărârii, s-au descoperit înscrisuri probatoare care au fost reținute de un participant la proces sau care nu au putut fi prezentate instanței într-o împrejurare ce nu depinde de voința participantului la proces;

....”

Articolul 450

Cererea de revizuire se depune:

...

(d) în termen de 3 luni din ziua în care s-a descoperit înscrisul respectiv - în cazurile prevăzute la art.449 lit.c);

....”

14. Prevederile relevante ale Legii cu privire la actele legislative sunt următoarele:

Articolul 45. Caracterul retroactiv al actului legislativ de interpretare

“Actul legislativ de interpretare nu are efecte retroactive ...”

ÎN DREPT

I. PRETINSA VIOLARE A ARTICOLULUI 6 § 1 AL CONVENȚIEI

15. Compania reclamantă a pretins că casarea deciziei irevocabile a Curții Supreme de Justiție din 19 iunie 2002 a fost ilegală și a violat articolul 6 § 1 al Convenției.

Partea relevantă a articolului 6 § 1 prevede următoarele:

„Orice persoană are dreptul la judecarea în mod echitabil ... într-un termen rezonabil ... de către o instanță, ... care va hotărî ... asupra încălcării drepturilor și obligațiilor sale cu caracter civil ... .”

A. Admisibilitate

16. Curtea observă că pretenția formulată în temeiul articolului 6 al Convenției nu este vădit nefondată în sensul articolului 35 § 3 al Convenției. În continuare, ea observă că aceasta nu este inadmisibilă sub nici un alt temei. Prin urmare, aceasta urmează a fi declarată admisibilă.

B. Fondul

17. Compania reclamantă a declarat că prin casarea deciziei judecătorești din 19 iunie 2002 a fost încălcat dreptul său la un proces echitabil garantat de articolul 6 al Convenției. Hotărârea cu privire la interpretare nu putea avea caracter retroactiv și faptul că Curtea Supremă de Justiție s-a referit la aceasta în scopul revizuirii deciziei judecătorești din 19 iunie 2002 a fost contrară articolului 45 al Legii cu privire la actele legislative. Procedura de revizuire a fost de fapt un apel camuflat.

18. Guvernul a susținut că revizuirea a fost o cale efectivă de a contesta decizia judecătorească, în situația în care au fost descoperite fapte noi după ce decizia a devenit definitivă. Guvernul a oferit exemplul Curții Internaționale de Justiție, care putea revizui hotărârile adoptate de către aceasta în cazul descoperirii unor fapte sau circumstanțe noi care aveau o importanță decisivă. Cererea de revizuire trebuie depusă în termen de șase luni de la descoperirea noilor fapte sau circumstanțe, dar nu mai târziu decât peste zece ani după pronunțarea deciziei judecătorești.

19. O situație similară ar putea fi constatată în Regulamentul Curții Europene pentru Drepturile Omului. Dacă sunt descoperite fapte noi pe marginea unei cauze închise, și dacă aceste fapte ar putea avea un efect decisiv asupra rezultatului cauzei și ele nu erau cunoscute sau nu puteau fi cunoscute anterior în mod rezonabil, în termen de șase luni după ce a aflat despre faptele respective, o parte în proces ar putea cere Curții revizuirea hotărârii sale.

20. De asemenea, Guvernul a citat o recomandare a Comitetului Miniștrilor, potrivit căreia Guvernelor statelor membre li s-a recomandat să asigure existența unei proceduri adecvate pentru revizuirea și reexaminarea cauzelor.

21. Curtea observă că prezenta cauză vizează procedurile în urma cărora compania reclamantă a fost obligată să plătească o amendă în mărime de MDL 1,617,049, ca urmare a unor erori în plata taxelor. Calcularea taxelor și impunerea suprataxelor nu cade sub incidența articolului 6 al Convenției sub aspectul său “civil” (a se vedea *Ferrazzini v. Italy* [GC], nr. 44759/98, §

29, ECHR 2001-VII). Astfel apare întrebarea dacă procedurile în această cauză au fost “penale”, în sensul autonom al articolului 6, și dacă astfel au presupus garanțiile articolului 6 sub acest aspect.

22. Curtea observă, sub acest aspect, că Guvernul nu a contestat aplicabilitatea articolului 6 al Convenției procedurilor în această cauză. De asemenea, ea notează că amenda impusă companiei reclamante a fost stabilită mai degrabă ca o pedeapsă pentru a evita o recidivă, decât o compensație pecuniară. În asemenea circumstanțe, și în măsura în care procedurile se referă la amenda impusă, Curtea este pregătită să considere că în această cauză articolul 6 se aplică sub aspectul său penal (*cf. Jussila v. Finland* [GC], nr. 73053/01, §§ 31-39, ECHR 2006-XIII).

23. Curtea reiterează că articolul 6 § 1 al Convenției obligă instanțele judecătorești să-și motiveze hotărârile. În cauza *Ruiz Torija v. Spain* (din 9 decembrie 1994, Seria A nr. 303-A), Curtea a constatat că omisiunea instanțelor judecătorești naționale de a argumenta respingerea obiecției, potrivit căreia o acțiune era depusă cu încălcarea termenului limită, a reprezentat o violare a acestei prevederi.

24. Dreptul la judecarea cauzei într-un mod echitabil de către o instanță, așa cum este garantat de articolul 6 § 1 al Convenției, trebuie interpretat în lumina Preambulului Convenției, care, în partea sa relevantă, declară preeminența dreptului o parte a moștenirii comune a Statelor Contractante. Unul din aspectele fundamentale ale preeminenței dreptului este principiul securității raporturilor juridice, care cere, printre altele, ca atunci când instanțele judecătorești dau o apreciere finală unei chestiuni, constatarea lor să nu mai poată fi pusă în discuție (a se vedea *Brumărescu v. Romania* [GC], nr. 28342/95, § 61, ECHR 1999-VII, și *Roșca v. Moldova*, nr. 6267/02, § 24, 22 martie 2005).

25. Securitatea raporturilor juridice presupune respectarea principiului *res judicata* (a se vedea *Brumărescu*, citată mai sus, § 62), adică principiul caracterului irevocabil al hotărârilor judecătorești. Acest principiu cere ca nici o parte să nu aibă dreptul să solicite revizuirea unei hotărâri irevocabile și obligatorii doar cu scopul de a obține o reexaminare și o nouă determinare a cauzei. Competența instanțelor ierarhic superioare de revizuire trebuie exercitată pentru a corecta erorile judiciare și omisiunile justiției, dar nu pentru a efectua o nouă examinare. Revizuirea nu trebuie considerată un apel camuflat, iar simpla existență a două opinii diferite cu privire la aceeași chestiune nu este un temei de reexaminare. O derogare de la acest principiu este justificată doar atunci când este necesară, datorită unor circumstanțe esențiale și convingătoare (a se vedea *Roșca*, citată mai sus, § 25).

26. La concluzia de mai sus din cauza *Roșca* s-a ajuns în legătură cu procedura de recurs în anulare, în conformitate cu care Procuratura Generală putea cere revizuirea deciziilor judecătorești irevocabile cu care nu era de acord. Curtea a constatat că această procedură, deși posibilă conform dreptului național, era incompatibilă cu Convenția, deoarece ea rezulta în

„pierderea” unei hotărâri judecătorești irevocabile pronunțate în favoarea justițiabilului.

27. În ceea ce privește redeschiderea procedurilor din cauza apariției unor circumstanțe noi, Curtea observă că această chestiune a fost examinată în cauza *Popov v. Moldova* (nr. 2) (nr. 19960/04, 6 decembrie 2005), unde ea a constatat violarea articolului 6 § 1 al Convenției ca urmare a folosirii necorespunzătoare a procedurii de revizuire. Curtea a hotărât în acea cauză că redeschiderea procedurilor nu este, în sine, incompatibilă cu Convenția. Totuși, deciziile de a revizui hotărâri judecătorești irevocabile trebuie să fie în conformitate cu criteriile legale relevante, iar folosirea necorespunzătoare a unei astfel de proceduri poate fi contrară Convenției, pe motiv că rezultatul său - „pierderea” unei hotărâri judecătorești - este același ca și în recursul în anulare. Principiile securității raporturilor juridice și preeminenței dreptului cer Curții să fie vigilentă în acest domeniu (a se vedea *Popov* (nr. 2), citată mai sus, § 46).

28. Curtea notează că în prezenta cauză, procedura de revizuire reglementată de articolele 449-53 ale Codului de procedură civilă are drept scop de fapt de a corecta erorile judiciare. Sarcina Curții, exact ca și în cauza *Popov* (nr. 2), este de a determina dacă această procedură a fost aplicată într-o manieră compatibilă cu articolul 6 al Convenției, și respectiv dacă a fost asigurată respectarea principiului securității raporturilor juridice. În acest sens, Curtea trebuie să ia în considerare faptul că interpretarea prevederilor legislației naționale ține în primul rând de competența instanțelor naționale (a se vedea *Waite and Kennedy v. Germany* [GC], nr. 26083/94, § 54, ECHR 1999-I).

29. Potrivit articolului 449 (c) al Codului de procedură civilă al Republicii Moldova, procedurile se pot redeschide în cazul în care s-au descoperit fapte sau circumstanțe noi sau esențiale care nu erau cunoscute și nu putea fi cunoscute anterior. Potrivit articolului 450 al aceluiași Cod, cererea de revizuire se depune „în termen de 3 luni din ziua când persoana interesată a luat cunoștință de circumstanțele sau faptele esențiale ale pricinii care nu i-au fost cunoscute anterior și nu i-au putut fi cunoscute”.

30. În decizia Curții Supreme de Justiție din 16 noiembrie 2005, hotărârea Parlamentului de interpretare din 20 octombrie 2005 a fost invocată ca motiv pentru redeschiderea procedurilor (a se vedea paragraful 9 de mai sus).

31. În primul rând, Curtea notează că în conformitate cu articolul 45 al Legii cu privire la actele legislative, o lege care interpretează o altă lege nu poate avea caracter retroactiv și, în consecință, o nouă interpretare dată de către Parlament la 20 octombrie 2005 a Legii cu privire la zonele economice libere în mod normal nu putea să afecteze statutul litigiului finalizat cu o decizie irevocabilă trei ani în urmă.

32. Totuși, chiar dacă presupunem contrariul, Curtea a notat că în decizia Curții Supreme de Justiție din 16 noiembrie 2005 nu există vreo mențiune

dacă hotărârea de interpretare conținea vreo “informație” care nu a putut fi obținută anterior de către Inspectorat. De asemenea, nu există nici o mențiune că Inspectoratul a încercat, însă fără succes, să obțină o asemenea “informație” mai devreme. În asemenea circumstanțe, Curtea consideră că hotărârea de interpretare nu poate fi calificată drept “un fapt sau o circumstanță nouă care a fost necunoscută și nu a putut fi cunoscută anterior” de către părțile la proces. Mai mult, nu există nicio mențiune în decizia Curții Supreme de Justiție despre termenul de prescripție de 3 luni pentru înaintarea cererii de revizuire sau alte motive pe care Curtea Supremă le-ar considera suficiente pentru a justifica prelungirea acestui termen de prescripție (a se vedea, *mutatis mutandis*, *Ruiz Torija*, citată mai sus).

33. Prin urmare, Curtea consideră că procedurile de revizuire în această cauză au fost, în esență, o încercare de re-examinare a cauzei din motivele pe care Inspectoratul ar fi putut, dar, aparent, nu le-a invocat mai devreme. Aceste proceduri au fost de fapt un “apel camuflat”, scopul căruia era mai degrabă de a obține o nouă examinare a cauzei, decât o revizuire veritabilă prevăzută de articolele 449-53 ale Codului de procedură civilă.

34. Prin faptul că a admis cererea de revizuire depusă de Inspectorat, Curtea Supremă de Justiție a încălcat principiul securității raporturilor juridice și “dreptul la un proces” al companiei reclamante, garantat de articolul 6 § 1 al Convenției (a se vedea, *mutatis mutandis*, *Roșca*, citată mai sus, § 28). Mai mult, prin faptul că nu a argumentat prelungirea termenului de prescripție în cadrul căruia Inspectoratul putea solicita revizuirea, Curtea Supremă a încălcat dreptul reclamantului la un proces echitabil (a se vedea paragraful 23 de mai sus).

35. În lumina celor de mai sus, Curtea consideră că a avut loc o violare a articolului 6 § 1 al Convenției.

II. PRETINSA VIOLARE A ARTICOLULUI 1 AL PROTOCOLULUI NR. 1 LA CONVENȚIE

36. Compania reclamantă a pretins că decizia Curții Supreme de Justiție din 16 noiembrie 2005 a avut ca rezultat încălcarea dreptului său la protecția proprietății garantat de articolul 1 Protocolul nr. 1, care, în partea sa relevantă, prevede următoarele:

„Orice persoană fizică sau juridică are dreptul la respectarea bunurilor sale. Nimeni nu poate fi lipsit de proprietatea sa decât pentru o cauză de utilitate publică și în condițiile prevăzute de lege și de principiile generale ale dreptului internațional...”

A. Admisibilitate

37. Curtea notează că această pretenție nu este vădit nefondată în sensul articolului 35 § 3 al Convenției. Astfel, ea notează că aceasta nu este inadmisibilă în baza unor alte temeiuri. Prin urmare, aceasta urmează să fie declarată admisibilă.

B. Fondul

38. Guvernul a susținut că nu a avut loc violarea articolului 1 al Protocolului nr. 1 la Convenție.

39. Curtea consideră că compania reclamantă avea un „bun” în sensul articolului 1 Protocolul nr. 1, și anume o sumă de bani pe care aceasta a fost scutită să o plătească Inspectoratului în baza deciziei Curții Supreme din 19 iunie 2002. Mai mult, casarea unei astfel de decizii, după ce a devenit irevocabilă și fără drept de recurs, constituie o ingerință în dreptul beneficiarului hotărârii judecătorești la protecția proprietății (a se vedea *Brumărescu*, citată mai sus, § 74). Chiar admitând că o astfel de ingerință poate fi privită ca servind unui interes public, Curtea constată că ea nu a fost justificată, deoarece nu a fost asigurat un echilibru just, iar compania reclamantă a fost obligată să suporte o sarcină individuală și excesivă (a se compara cu *Brumărescu*, citată mai sus, § 75-80).

40. Prin urmare, a avut loc o violare a articolului 1 Protocolul nr. 1 la Convenție.

III. ALTE PRETENȚII

41. În cererea sa inițială, compania reclamantă s-a plâns de asemenea în temeiul articolelor 6 § 3 și 7 ale Convenției și în temeiul articolului 4 al Protocolului nr. 1 la Convenție. Totuși, în observațiile sale cu privire la admisibilitate și fondul cererii, ea a solicitat Curții să nu continue examinarea acestor pretenții. Astfel în lipsa unor circumstanțe deosebite privind respectarea drepturilor garantate de către Convenție sau Protocoalele sale, care ar cere continuarea examinării acestei părți din cerere, Curtea consideră că continuarea examinării acestei părți din cerere nu mai este justificată în sensul articolului 37 § 1 (a) al Convenției.

42. Prin urmare, această parte din cerere trebuie să fie scoasă de pe rol.

IV. APLICAREA ARTICOLULUI 41 AL CONVENȚIEI

44. Articolul 41 al Convenției prevede următoarele:

„Dacă Curtea declară că a avut loc o violare a Convenției sau protocoalelor sale și dacă dreptul intern al Înalțelor Părți Contractante nu permite decât o înlăturare incompletă a consecințelor acestei violări, Curtea acordă părții lezate, dacă este cazul, o satisfacție echitabilă”.

43. Compania reclamantă a pretins EUR 5,840.50 pentru prejudiciul material suferit ca rezultat al casării abuzive a deciziei judecătorești din 22 iunie 2002. Această sumă, calculată din data la care compania reclamantă a formulat pretențiile sale în temeiul articolului 41 al Convenției, includea suma care reclamantul pretinde că a fost plătită Inspectoratului, ca urmare a deciziei Curții Supreme din 16 noiembrie 2005, și dobânda ratată, calculată în baza legislației Republicii Moldova. De asemenea, compania reclamantă a pretins câte EUR 2.14 pentru fiecare zi, începând cu data la care aceasta a formulat pretenția sa cu privire la satisfacția echitabilă și până la data la care Curtea va hotărî asupra chestiunii privind satisfacția echitabilă în această cauză.

44. De asemenea, compania reclamantă a pretins EUR 10,000 cu titlu de prejudiciu moral și EUR 1,795 cu titlu de costuri și cheltuieli.

45. Guvernul a contestat sumele pretinse de către compania reclamantă și a declarat că decizia din 16 noiembrie 2005 nu a fost niciodată executată și că, prin urmare, compania reclamantă nu avea dreptul să pretindă prejudiciul material. În ceea ce privește restul pretențiilor companiei reclamante, Guvernul a declarat că acestea erau excesive și nefondate.

46. Curtea ia notă de litigiul existent între compania reclamantă și Guvernul privind executarea deciziei din 16 noiembrie 2005. Documentele prezentate de către compania reclamantă demonstrează că suma de MDL 42,906 a fost plătită Inspectoratului. Cu toate acestea, din aceste documente nu este foarte clar dacă întreaga sumă a reprezentat o plată legată de decizia Curții Supreme de Justiție din 16 noiembrie 2005. Prin urmare, Curtea consideră că chestiunea cu privire la aplicarea articolului 41 nu este gata pentru decizie. Prin urmare, această chestiune urmează a fi rezervată, iar procedura ulterioară urmează să fie stabilită luând în considerație posibilitatea ajungerii la un acord între Guvernul Republicii Moldova și compania reclamantă.

DIN ACESTE MOTIVE, CURTEA, ÎN UNANIMITATE,

1. *Declară* pretențiile formulate în temeiul articolului 6 și articolului 1 al Protocolului nr. 1 la Convenție admisibile;
2. *Decide* să scoată de pe rol celelalte pretenții;

3. *Hotărăște* că a avut loc o violare a articolului 6 § 1 al Convenției;
4. *Hotărăște* că a avut loc o violare a articolului 1 Protocolul nr. 1 la Convenție;
5. *Hotărăște* că chestiunea cu privire la aplicarea articolului 41 al Convenției în această cauză nu este gata pentru decizie și prin urmare,
  - (a) *rezervă* această chestiune în întregime;
  - (b) *invită* Guvernul Republicii Moldova și compania reclamantă să prezinte, în următoarele trei luni din data la care hotărârea devine definitivă în conformitate cu articolul 44 § 2 al Convenției, observațiile lor scrise cu privire la această chestiune și, în special, să informeze Curtea despre orice acord la care ei ar putea ajunge;
  - (c) *rezervă* procedura ulterioară și *deleghează* Președintelui Camerei competența de a stabili același lucru dacă va fi necesar.

Redactată în limba engleză și comunicată în scris la 27 septembrie 2011, în conformitate cu articolul 77 §§ 2 și 3 al Regulamentului Curții.

Santiago Quesada
Grefier

Președinte

Josep Casadevall